

dennap miséztek — szentáldozáshoz járultak. A mise után elmélkedés következett, ez után minden pénteken szigorú diszciplinát tartottak...

Ezután mindenki a számára kijelölt napi munkát végezte: készülés a szentbeszédre, tudományos munka, irodalmi tevékenység, kertművelés, állattenyésztés... stb...

...Délben a négy kánoni óra elmondása után az ebédlőbe mentek. Itt teljes beszédtilalom volt. Csak a perjel beszélhetett. Engedelmeivel a legnagyobb csendben hallgatták a felolvasó testvért...

Étkezésük egyszerű és rövid volt. Böjti fegyelmeiket először Pál veszprémi püspök állapította meg. Ez a koronként változó egyházi előírások szerint változott. De a húsétel sohasem volt egészen eltiltva, csak egyes napokon.

Ebéd után a „Könyörülj, Istenem...” zsoltárt mondva, ismét a templomba vonultak... Ezután egy órai üdülést engedélyezett nekik a Szabályzat... Utána ismét a kiszabott napi munka következett. Mielőtt a karima esti részére mentek volna, jelt adtak rövid estebédre... Az esti karima elvégzése után aludni tértek...

Hetenként csak kétszer mehettek sétálni, akkor is csak párosan... Napi életbeosztásukban igen nagy szerepe volt a hallgatásnak. Szent csend uralkodott az egész rendházban, az üdülésre szánt idő kivételével...

A rendkívüli, nyilvános vezeklések ideje az Úrjövét, a Nagyböjt és a Pünkösöd előtti hét volt. E vezeklésekből az előljáró is kivette a részét. A vezeklés módjai: „másoknak való felszolgálás, leborulás a földre, a kéz kiterjesztése, a kereszt levitele az ebédlőbe stb. ... (Dr. Kisbán E. A magyar Pálosrend története, II. 217, 272.)

E fegyelem — csodálatosan — mindig megmaradt a maga erejében. Ugyanis a pálos előljárók mindig vigyáztak arra, hogy csak olyan maradhasson Rendjükben, aki igazi hivatással jött oda. A törökdülés alatt a magyar Pálosrend is tönkrement, mert tönkrement a magyar nép is. De a törökvész elmúltával az ősi szigor lángolt fel ismét, a megújított és újonnan épített pálos rendházakban. Még akkor is, mikor a Rend középiskolai tanítással volt kénytelen foglalkozni, éberén örködtek azon, hogy a vezeklés, az ősi szigor szelleme ki ne vesszen falaik közül. Azért a tanárkodó szerzeteseket is elküldték időnként valamelyik hegyi, erdei rendházba, és pedig legalább 1–2 évre, hogy ott a csendben és magányban annál jobban megteljenek az eredeti rendi szigor: a vezeklés szellemével.

A magyar vezeklés él az idők végezetéig...

...De e szigor, a vezeklés komoly szelleme megmaradt mindenkor higgadtnak, mérsékeltnek, okosnak. Már 1418-ban Péter pálos rendfőnök a testi fenyíték és a fenyegetések helyett szeretetre intette az ujoncok vezetőit növendékeikkel szemben:

— Ha valaki fákat ültet — úgymond és ezeket mindenkor körülzárja, hogy ágaik ne terjeszkedhessenek, összevisszanótt és haszontalan fát nevel így. A szeretet kertjében levő ifjak is, ha semmiképp se jutnak szabadsághoz, nem növekednek és nem lesznek hasznosak.

Tehát a pálosok vezeklő életéből sohasem

hiányzott a józanság és jóság melegsége sem; tehát ebben is megmaradtak igazi — magyarnak...

A XIII. század valóban tüneményesen szép magyar virágokat termelt. Nem is csoda, mert az Úr megengedte, hogy egész vértenger öntözze a magyar földet. S a tatárjárás okozta kínból, könnyből és vérből új virágok termettek: vezeklő szívű magyarok. Az összetört magyar szív ösztönösen egyetlen testvére felé fordult: a szenvedő Jézus felé. Mélyen átérezte fájdalmát és vele együtt akart tovább szenvedni a saját és nemzete büneiért: vezekelni.

E század legszebb vezeklő magyar virága mégis Árpádházi szent Margit. Hófehér lelke, könnyei, ostor-ontott vére úgy beivódott a magyarság lelkébe, hogy onnan nem tudja semmi idők öröme vagy kínja kitörölni.

Vele egy napokban élt egy nagy vezeklő férfiú is: boldog Özséb, volt esztergomi kanonok, pilisi remete és a remeték Rendbe való szervezője. Az Úr keze az ő lelkét is csodálatosan úgy alakította, hogy tökéletesen áthassa azon század vezeklő magyar szelleme: a vezeklés. E szellem az ő lelkében olyan hatalmasra tornyosult, hogy kiömlött Rendjére is. S e magyar Rendben él, virágzik, gyümölcsözik, áldásozik tovább a magyarságért, Magyarországot és az egész világért. hiszszük, az idők végezetéig...

Haydenné Nagy Stefánia:

Krisztussal az óvóhelyen

Verőfényes, mélykék júliusi égbolt! Első péntek! Gyónásra készülök. Templomba nem mehetek, beteg vagyok.

Várom az esperes urat, aki minden első pénteken elhozza hozzám az Úr Testét!

Nyolc óra elmúlt pár perccel. Bekapcsolom a rádiót és aggódva nézek a ragyogó égre; „talán nem lesz semmi” — gondolom. Ismerős férhianagok olvassák az idegennyelvű híreket. Megnyugszom — és azzal a gondolattal, hogy nem, ma talán igazán „nem lesz semmi” — kikapcsolom a rádiót, hogy semmi ne zavarjon áhítatos Krisztus-várásomban.

Figyelek ki. Várom esperes úrnak jól ismert lépteit, — de helyette pár perc múlva váratlan hirtelenséggel felbődulnek a szirénák...

Hirtelen és ijedten meggyorsul a forgalom, majd pár perc múlva néma csend terül el az utcákon.

Helyemen maradok. Várom. Multkor is riadó volt első pénteken — és esperes úr mégis eljött. Tehát várom.

De hamarosan soha nem látott tömegben érnek fölénk az ellenséges gépek, mégis le kell mennünk az óvóhelyre...

Hosszú órákat töltünk lent kínos, de reménykedő várakozásban. Dél is elmúlt már, mikor kis szünetben ki lehet nyitni az ajtókat, hogy levegőhöz jussunk.

Egyszer csak esperes úrnak simogató hangját

hallom. Jön le, a pince mélyébe, engem keres. Kérdezi, reggeliztem-e? Nem. Nem reggeliztem. Vártam. Szalad át a templomba, hogy elhozza közénk az egyedül éltető legszentebb Kenyeret, az Úr Testét.

Itt végzem gyónásomat az óvóhely egy kiürített részében. Aldozáskor csengő helyett az ellenséges gépek kísérteties, tompa moraja hív őszinte leborulásra...

Utána pedig — ó felejthetetlenül szép pillanat! — háromféle vallásból összeverődött ötven ember ajkáról és szívéből egyszerre szakadt fel a könyörgés: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben... Üdvözlégy Mária...

Aztán megint és újból, szinte nem is tudom, hányszor imádkozzuk el együtt, kereszény, testvér magyarok. Az ima végeztével esperes úrunk érces, szép hangján felcsendül az ének: Üdvözlégy Oltáriszentség... Eleinte gyengén és bátortalanul követi egy-két hang, de mire odáig ér: Üdvözlégy szent Szakramentom, — százezerszer, meg ezerszer én én Jézusom — ezt már ötven ember ajka zengi vele! Az ének betölti az óvóhely három helyiségét, sőt túlharsog a falakon, a lezárt vasajtókon és elnyomja — ötven meghatott szív hálaéneke elnyomja a száz meg száz ellenséges gép moráját.

Utána a fájdalmas rózsafüzérből imádkozunk egy tizedet. A hancúrozó gyerekeken néma csodálkozássá válik a mosolygás. A két és féléves Mária önkénytelenül imára kulcsolódott kezecskéje, a nála is kisebb szöszeke Viktor és a kis Kerék Janika nagyranylt szeméből jövő sugárzás segíti imánkat fel az égbe!

Ezután az imánk után a „Boldogasszony Anyánk“ örökszép dallama csendül fel a meghatott ajkakon. Zeng az ének mindig hangosabban, mindig bátrabban, túlszárnyal a falakon, túl a lezárt vasajtókon és túl-túl az ellenséges gépek vad moraján utat talál magának fel a magas égbe! Mindenki erre gondol ebben a pillanatban, mindenki megerősíti az énekét, — csak a szívünk lágyul el és szégyenkezés nélkül engedjük, hogy a pillanat hatása alatt végigfolyjon arcunkon a meghatottság kristályos könnye.

Már nem is tudok énekelni. Az uрам mögöttem áll, fogja a két vállamat és érintésén át minden idegszálammal érzem hangjának rezgését, ahogy énekel. Énekel — és én a lezárt ajtó mögött őseinkre gondolok, a régi keresztényekre, akik szintén a föld alá vájt pincékben, katakombákban zengték Isten végtelen dicsőségét. És kitartottak, három évszázadon át kitartottak, hittél és erővel minden megpróbáltatáson keresztül is Krisztusért és az Ő országáért!

És milyen jó, milyen jó most ezt nekünk késő utódoknak tudni itt lent a modern katakombákban, hogy az ő énekük is feljutott a föld mélyéből az egek Urához!

Mennyi vigasz, mennyi bátorító erő van ebben a tudatban — és mennyi bizonyosság arra, hogy így jut el a mi imánk is, így jön el a mi napunk is, így jön el a mi békénk is — és így van, így marad velünk is a jó Isten. Dicsértessék a szent neve!

Havas Boldogasszony! Havazd be a lelkemet a Te fehérségeddel, tisztaságoddal, szerelmeddel!

*

Várostayára rándultunk ki. Reggel hatkor szokatlanul élénkek s forgalmasak voltak az utak. A gyarak, mint óriás embermágnések vonzották a külvárosok piszkos sikátoraiból a tömegeket. Munkások, lányok, suhancok mentek el mellettünk némán, köszönés nélkül, olajos, rongyos kék zubbonyokban, kezükben, vagy hónuk alatt kis batyú, csomag vagy szatyor: az egyszerű ebéddel.

Amint ez a szürke és hangtalan tömeg áradt, s hömpölygött körülöttünk, önkénytelenül Kassák „Munkanélkülieinek“ sivár hangulata fogta el lelkemet. Szinte érzékelhetőleg döbrent s toppant elém életük minden örömtelensége, kietlensége, egyhangúsága: ez a fásult közöny, a műhelyek s géptermekek dübörgő lár-májába és szüntelen szálló porába belesiketült s beletemetett lélek, ez az elállatiasító, szük-

Tereferelő magyarok.